

ΠΛΑΤΟΝ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ, ΤΟΜΟΣ 3

ΠΛΑΤΩΝ
Πολιτεία, Τόμος 3

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=25294171

Πολιτεία, Τόμος 3:

Содержание

ΒΙΒΛΙΟΝ ΣΤ'

4

Конец ознакомительного фрагмента.

32

Plato

Πολιτεία, Τόμος 3

ΒΙΒΛΙΟΝ ΣΤ'

Τοιουτοτρόπως λοιπόν, κατόπιν τόνον μακράς εξετάσεως, μόλις και μετά βίας κατωρθώσαμεν να ευρεθή, ποίοι είναι οι αληθινοί φιλόσοφοι και ποίοι όχι. – Δεν ήτο ίσως εύκολον να το εύρωμεν συντομώτερα. – Δεν το πιστεύω· μου φαίνεται όμως ότι θα ημπορούσε να καταδειχτή το πράγμα καλύτερα, εάν ήτο δυνατόν να περιορισθώμεν εις αυτό και μόνον, και να μην είχαμεν να διατρέξωμεν τόσα άλλα ζητήματα, διά να ίδωμεν κατά τι διαφέρει ο βίος του δικαίου ανθρώπου από του αδίκου. – Τι μας μένει λοιπόν κατόπιν; – Τι άλλο, παρά το εξής: επειδή φιλόσοφοι μεν είναι, όσοι ημπορούν να φθάσουν εις την γνώσιν εκείνου, που υπάρχει πάντοτε τελείως αναλλοίωτον, όχι δε και εκείνοι, που στρέφονται γύρω εις τα πολλά και πάντοτε μεταβαλλόμενα πράγματα, ποίοι τάχα από τους δύο πρέπει να γίνουν κυβερνήται της πολιτείας; – Πώς άραγε να εξετάσωμεν το ζήτημα, διά να παραδεχθώμεν το ορθότερον; – Εγώ λέγω ότι πρέπει να καταστήσωμεν φρουρούς της πόλεως εκείνους, που θα ήσαν ικανοί να φυλάξουν αμεταβλήτους τους νόμους και

τας διατάξεις της πολιτείας. – Πολύ σωστά. – Είναι άραγε δύσκολον να αποφανθώμεν, εάν ο καλός φρουρός, διά να φυλάξη κάτι, πρέπει να είναι τυφλός, ή οξυδερκής: – Διόλου βέβαια δύσκολον. Και νομίζεις τάχα ότι διαφέρουν καθόλου από τους τυφλούς, εκείνοι οι οποίοι στερούνται της γνώσεως εκάστου καθ' εαυτό όντος, και δεν έχουν κανένα παράδειγμά του καθαρόν εις την ψυχήν των, ούτε ημπορούν επομένως, όπως οι ζωγράφοι, να έχουν προ των οφθαλμών των το αληθινώτατον πρότυπον, προς το οποίον να στρέφονται πάντοτε και να το παρατηρούν με όλην την απαιτουμένην προσοχήν και ακρίβειαν, ούτως ώστε να θεσπίζουν και εδώ κάτω νόμους περί των καλών, των δικαίων και αγαθών, όταν πρόκειται να νομοθετήσουν, ή και να φυλάττουν άγρυπνοι τους καλώς κειμένους νόμους; – Δεν υπάρχει πράγματι μεγάλη διαφορά.

– Αυτούς λοιπόν θα διορίσωμεν φρουρούς, ή απεναντίας εκείνους, που γνωρίζουν την καθ' εαυτήν αναλλοίωτον ουσίαν παντός πράγματος και δεν υπολείπονται καθόλου από τους άλλους κατά την εμπειρίαν, ούτε υστερούν εις κανένα άλλο είδος αξίας; – Θα ήτο πραγματικώς άτοπον να προτιμήσωμεν άλλους από αυτούς, εάν τουλάχιστον δεν υπελείποντο κατά τα άλλα, αφού τους υπερτερούν κατά πολύ εις αυτό που είναι το μέγιστον σχεδόν και κυριώτερον. – Αυτό λοιπόν έχομεν τώρα να εξετάσωμεν, πώς θα έχουν οι ίδιοι μαζί και εκείνα τα άλλα προσόντα και αυτό το σπουδαιότερον. – Μάλιστα. – Πρέπει λοιπόν,

καθώς ελέγομεν και εις την αρχήν της συζητήσεώς μας, να εξετάσωμεν εν πρώτοις ποία είναι η φύσις και ο ιδιαίτερος χαρακτήρ αυτών των ανθρώπων· και υποθέτω ότι, εάν εμβαθύνωμεν επαρκώς εις αυτήν, δεν θα δυσκολευθώμεν να παραδεχθώμεν, ότι ημπορούν οι ίδιοι να έχουν όλα αυτά τα προσόντα, και ότι δεν πρέπει να ζητούμεν άλλους διά την διοίκησιν της πολιτείας.

Πώς αυτό;

Ας λάβωμεν εν πρώτοις ως δεδομένον, ότι το κύριον χαρακτηριστικόν του φιλοσοφικού πνεύματος είναι να αγαπά μετά πάθους την μάθησιν, η οποία θα του αποκαλύψη την [αιώνιον] και αναλλοίωτον εκείνην ουσίαν, που δεν υπόκειται ούτε εις γένεσιν ούτε εις φθοράν. – Σύμφωνος – Ακόμη δε, ότι αγαπά ολόκληρον αυτήν την μάθησιν, χωρίς να αμελή εκουσίως κανένα μέρος αυτής ούτε μικρότερον, ούτε μεγαλύτερον, ούτε σπουδαιότερον ούτε ταπεινότερον, απaráλλακτα όπως ελέγαμεν πριν διά τους φιλοδόξους και τους εραστάς. – Σωστά λέγεις. – Πρόσεξε λοιπόν τώρα, αν δεν είναι ανάγκη να έχουν, εκτός τούτου, και τον εξής ακόμη χαρακτήρα εκείνοι, που οφείλουν να είναι τοιούτοι, όπως τους λέγομεν. – Τον ποίον; – Το μίσος προς το ψεύδος, το οποίον κατ' ουδένα λόγον δεν πρέπει εκουσίως να ανέχονται να εισέρχεται εις την ψυχήν των, και την αγάπην της αληθείας. – Πολύ φυσικόν. – Όχι μόνον, φίλε μου, φυσικόν, αλλά και ανάγκη απόλυτος είναι, εκείνος που διάκειται ερωτικώς προς ένα πρόσωπον,

να αγαπά και κάθε τι που συγγενεύει ή έχει σχέσιν με το αντικείμενον του έρωτός του. – Σωστά. – Και ημπορείς να εύρης τίποτε άλλο, που να συνδέεται τόσο στενά με την σοφίαν, όσον η αλήθεια; – Πώς είναι δυνατόν; – Ημπορεί λοιπόν ποτε η ίδια φύσις να αγαπά την σοφίαν και το ψεύδος συγχρόνως; – Ουδέποτε. – Πρέπει επομένως ο πραγματικώς φιλομαθής ευθύς εκ νεαράς ηλικίας να αγαπά και να επιζητή μετά πάθους πάσαν αλήθειαν. – Βεβαιότατα. – Γνωρίζομεν όμως ότι, όταν αι επιθυμιαί ενός ανθρώπου φέρωνται ακατάσχετοι προς ένα ωρισμένον αντικείμενον, γίνονται ασθενέστεραι δι' όλα τα άλλα πράγματα, καθώς ρεύμα το οποίον διωχτετεύθη ολόκληρον προς τα εκεί. – Πώς όχι;

– Εκείνος λοιπόν του οποίου όλαι αι επιθυμιαί έχουν στραφή προς την μάθησιν και τας επιστήμας, καμμίαν άλλην ηδονήν και απόλαυσιν δεν γνωρίζει από τας αποκλειστικώς ψυχικάς, περιφρονεί δε τας υλικάς του σώματος, εάν δεν είναι ονόματι μόνον και καθ' υπόκρισιν φιλόσοφος, αλλά φιλόσοφος πράγματι. – Ανάγκη πάσα. – Ένας λοιπόν τοιούτος άνθρωπος δεν ημπορεί παρά να είναι εγκρατής και αφιλοχρήματος· διότι οι λόγοι, που αναγκάζουν τους άλλους να επιδιώκουν με τόσα έξοδα τα πλούτη, δεν έχουν καμμίαν δύναμιν δι' αυτόν. – Έτσι είναι.

– Ακόμη δε πρέπει να έχης υπ' όψιν σου και αυτό, όταν πρόκειται να διακρίνης την αληθινήν φιλοσοφικήν φύσιν από την μη τοιαύτην. – Το ποίον; – Μήπως σε

γέλᾳση και ἔχη τίποτε το ταπεινόν και ανελεύθερον μέσα της, διότι η μικρολογία είναι ὅλως διόλου ασυμβίβαστος με μίαν ψυχήν, που πρόκειται να επιδιώκη πάντοτε το σύνολον πάντων των θείων και ανθρωπίνων πραγμάτων. – Έχεις δίκαιον. – Μία λοιπόν τοιαύτη, μεγαλοπρεπής διάνοια, η οποία περιλαμβάνει εις την θεωρίαν της την αιωνιότητα του χρόνου και το άπειρον της ουσίας, νομίζεις ποτέ ότι θα δίδη καμμίαν σημασίαν διά την ανθρωπίνην ζωήν; – Αδύνατον. – Επομένως και τον θάνατον θα τον θεωρή διόλου φοβερόν πράγμα ο τοιούτος; – Όχι βέβαια. – Επομένως μια φύσις δειλή και ταπεινή δεν ημπορεί να ἔχη καμμίαν σχέσιν με την αληθινήν φιλοσοφίαν. – Δεν μου φαίνεται. – Αλλά πώς; ένας άνθρωπος μετρημένος εις τας επιθυμίας του, αφιλοχρήματος, ὄχι δειλός, απηλλαγμένος πάσης ταπεινότητος και φιλαυτίας, είναι δυνατόν ποτε να γίνη δυσυμβίβαστος και άδικος; – Δεν είναι δυνατόν. – Όταν λοιπόν ἔχης να εξετάσης αν είναι πράγματι μία ψυχή φιλοσοφική ή ὄχι, πρέπει και εις αυτό ακόμη να προσέξης, αν εκ νεαρᾳς ηλικίας φαίνεται δικαία και ήμερος, ή ασυμβίβαστος και αγρία. – Μάλιστα.

– Ουδέ το εξής ὁμως θα παραλείψης, καθῶς νομίζω. – Το ποίον; – Εάν ἔχη ταχείαν αντίληψιν και μανθάνη εύκολα, ή ὄχι. ή περιμένεις να ευρίσκη κανείς ευχαρίστησιν εις ένα πράγμα, που το κάμνει με μεγάλον κόπον και χωρίς σχεδόν αποτέλεσμα; – Δεν ημπορεί βέβαια να γίνη αυτό. – Τι δε; εάν δεν ημπορή να κρατήση τίποτε απ' ὅσα μανθάνει, διότι δεν

τον βοηθεί η μνήμη του, είναι ποτε δυνατόν να γίνη κάτοχος επιστήμης; – Και πώς; – Αν λοιπόν κοπιάζη δίχως καμμίαν ωφέλειαν, δεν θα αναγκασθή εις το τέλος και τον εαυτόν του να μισήση και κάθε τοιαύτην ενασχόλησιν; – Πώς όχι; – Όστε δεν ημπορούμεν να κάμωμεν δεκτὴν μεταξὺ των φιλοσόφων μίαν ψυχὴν επιλήσμονα, ἀλλὰ πρέπει να απαιτούμεν να εἶναι πεπροικισμένη με ισχυράν μνήμην. Και πολύ μάλιστα. – Ἀλλὰ μία φύσις ἄμουσος και ἀκομψος πού αλλοῦ ρέπει φυσικῶς, παρὰ εις την ασυμμετρίαν; – Πού αλλοῦ βέβαια; – Νομίζεις ὅμως ὅτι η ἀλήθεια συγγενεύει με την συμμετρίαν, ἢ με την ασυμμετρίαν; – Με την συμμετρίαν. – Πρέπει επομένως, ἐκτὸς των ἄλλων, να ζητούμεν διὰ την φιλοσοφίαν μίαν διάνοιαν που ναγαπά ἐκ φύσεως το σύμμετρον και το κομψόν, ὥστε ἀπὸ την ἐμφυτον προδιάθεσίν της να φέρεται εὐκόλα εις την μελέτην του καθ' εαυτὸ ἐκάστου ὄντος. – Πράγματι.

– Ἀλλὰ στάσου· μήπως σου περνά κάπως η ἰδέα, ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ ιδιότητες, που ἀπαριθμήσαμεν, δεν εἶναι φυσικαί συνέπειαι η μία της ἄλλης, οὔτε ἀπολύτως αναγκαίαι διὰ μίαν ψυχὴν, η ὁποία πρόκειται να μεταλάβῃ ἀπὸ την πλήρη και τελείαν γνώσιν του ὄντος; – Ἀπεναντίας, ὅλαι μου φαίνονται αναγκαιόταται. – Ἡμπορεῖς λοιπόν να εὗρης καμμίαν ἔλλειψιν εις ἓνα τοιούτον ἐπιτήδευμα, το ὁποῖον δεν θα ἦτο ικανὸς να ἐξασκήσῃ κανεὶς, εἴαν δεν εἶναι προικισμένος ἐκ φύσεως με μνήμην, με ευμάθειαν, με ευγένειαν και λεπτότητα ψυχῆς, εἴαν δεν εἶναι φίλος και

συγγενής, ούτως ειπείν, της αληθείας, της δικαιοσύνης, της ανδρείας, της σωφροσύνης; – Ούτε ο Μώμος δεν θα μπορούσε να του εύρη καμμίαν έλλειψιν. – Αλλά όταν τελειοποιηθούν οι τοιούτοι με την προσήκουσαν εκπαίδευσιν και με την πείραν της ηλικίας, δεν θα τους αναθέσης λοιπόν, και εις αυτούς μόνον, την διοίκησιν της πολιτείας;

Εδώ έλαβε τον λόγον ο Αδείμαντος και είπε. – Κανείς δεν θα μπορούσε, Σωκράτη, να σου αμφισβητήση την αλήθειαν αυτών, που λέγεις· αλλ' ιδού τι πάσχουν συνήθως εκείνοι, που συζητούν μαζί σου· φαντάζονται ότι, επειδή δεν είναι αρκετά γυμνασμένοι να ερωτούν και να αποκρίνονται, παρασύρονται από κάθε ερώτησιν εις ένα μικρόν λογικόν σφάλμα και εις το τέλος της συζητήσεως, όταν αθροισθούν όλα αυτά τα μικρά, παρουσιάζεται ένα μεγαλώτατον σφάλμα και όλως διόλου εναντίον με όσα παρεδέχοντο εξ αρχής· και καθώς εις το τάβλι οι μέτριοι παίζεται εις το τέλος αποκλείονται υπό των ικανών και δεν έχουν τι να ρίψουν, τοιουτοτρόπως και αυτοί αποκλείονται και δεν έχουν τι να ειπούν, εις αυτό το άλλου είδους τάβλι, που παίζεται όχι με κύβους αλλά με λόγους· διότι βέβαια, μ' όλα αυτά, η αλήθεια δεν είναι με το μέρος σου· και το λέγω αυτό σχετικώς με την τωρινήν μας συζήτησιν· πράγματι θα μπορούσε κανείς να σου είπη, ότι είναι αδύνατον να φέρη αντίρρησιν εις εκάστην χωριστά ερώτησίν σου, αλλ' ότι βλέπομεν εις την πραγματικότητα, όσοι επιδίδονται εις την

φιλοσοφίαν, όχι μόνον κατά την νεότητά των και απλώς διά να συμπληρώσωσι την εκπαίδευσίν των, αλλά και κατόπιν καθ' όλην των την ζωήν εξακολουθούν να καταγίνονται, οι περισσότεροί καταντούν όλως διόλου αλλόκοτοι, διά να μην είπωμεν τίποτε βαρύτερον, οι δε καλύτεροι μεταξύ αυτών γίνονται τελείως άχρηστοι εις την κοινωνίαν, ακριβώς διότι ησπάσθησαν αυτό το επάγγελμα, που τόσον συ επαινείς.

Και εγώ, αφού τον ήκουσα – Αδείμαντε, του είπα, νομίζεις άραγε πως έχουν άδικον, όσοι τα λένουν αυτά; – Δεν ηξεύρω, ήθελα μόνον να μάθω, ποία είναι η ιδική σου ιδέα. – Εγώ λοιπόν σου λέγω, ότι έχουν πληρέστατον δίκαιον. – Τότε λοιπόν πώς ημπορείς να υποστηρίξης, ότι δεν θα απαλλαχθούν ποτε αι πολιτείαι από τα κακά, που τας μαστίζουν, αν δεν αναλάβουν την διοίκησιν οι φιλόσοφοι, οι οποίοι ανεγνωρίσαμεν ότι είναι τελείως άχρηστοι δι' αυτάς; – Μου κάμνεις μίαν ερώτησιν, η οποία έχει ανάγκην να σου απαντήσω με μίαν παραβολήν. – Δεν το έχεις μολαταύτα σύστημα να ομιλής με παραβολάς.

– Πολύ καλά, με κοροϊδεύεις, βλέπω, τώρα, αφού με έρριψες πρώτα εις αυτόν τον αδιέξοδον λαβύρινθον του λόγου· άκουσε οπωσδήποτε την παρομοιώσιν μου, διά να ιδής και καλύτερα πόσον ολίγον επιδέξιός είμαι εις αυτό το είδος· διότι αυτό που παθαίνουν οι σοφοί από τας πόλεις των, δεν υπάρχει κανένα άλλο πάθημα να το συγκρίνης, και διά να δώση την εικόνα του, ένας που θα αναλάβη την απολογία των, πρέπει να την συναπαρτίση από

πολλά διάφορα στοιχεία, όπως οι ζωγράφοι κάμνουν τους τραγελάφους και άλλας τοιαύτας τερατώδεις συνθέσεις· φαντάσου λοιπόν το ίδιοι διά τον κυβερνήτην ενός είτε και περισσοτέρων πλοίων· πρώτον να είναι υψηλότερος και δυνατώτερος από όλους τους άνδρας του πληρώματος, αλλά συγχρόνως και κάπως κωφός, να έχη την όρασιν ασθενή και να μη γνωρίζη και πάρα πολλά πράγματα από την ναυτικήν τέχνην· έπειτα οι ναύται να μαλλώνουν μεταξύ των διά την κυβέρνησιν του πλοίου και να έχη ο καθένας αυτήν την αξίωσιν, δίχως να έμαθε ποτέ την τέχνην και δίχως να ημπορή να δείξη από ποίον διδάσκαλον και πότε την έμαθε, αλλά μάλιστα και να υποστηρίζουν ότι αυτό δεν διδάσκεται, και αν κανείς λέγη το εναντίον, να είναι έτοιμοι να τον κατακομματιάσουν· φαντάσου τους ακόμη να κρέμονται όλοι επάνω εις τον ναύκληρον και να τον παρακαλούν και κάθε τι να κάμνουν, διά να τους επιτρέψη το πηδάλιον, και αν δεν το επιτύχουν και προτιμηθούν άλλοι να τους σκοτώνουν αυτούς και να τους ρίπτουν εις την θάλασσαν, έπειτα να μεθήσουν και τον καλόν μας τον ναύκληρον ή να τον ποτίσουν κανένα ναρκωτικόν ή να τον ξεφορτωθούν με οποιόν τρόπον, και τότε πλέον να γίνουν αυτοί κύριοι του πλοίου, να ριφθούν εις τας προμηθείας του, να αρχίσουν να τρώγουν και να πίνουν, ενώ το πλοίον θα πηγαίνει πλέον όπως φαντάζεσαι υπ' αυτάς τας περιστάσεις· εκτός τούτου, όποιος είναι σύμφωνος μαζί τους και ικανός να τους βοηθήση διά να αφαιρέσουν από

τον ναύκληρον με το καλόν ή με το κακόν την διοίκησιν, τον ανακηρύττουν αξιόλογον ναυτικόν και έμπειρον εις όλα τα ζητήματα της τέχνης, κάθε δε άλλον τον θεωρούν άχρηστον, χωρίς καν να είναι εις θέσιν να καταλάβουν, ότι ο αληθινός κυβερνήτης είναι ανάγκη να έχη ακριβή γνώσιν και του ουρανού και των άστρων και των καιρών και των εποχών και των ανέμων και ό,τι άλλο σχετίζεται με την τέχνην· πώς δε θα κυβερνήση το πλοίον, είτε θέλουν είτε δεν θέλουν μερικοί από το πλήρωμα, αυτό νομίζουν ότι δεν χρειάζεται καμμίαν ιδιαιτέραν μάθησιν ή τέχνην, που πρέπει να την έχη κανείς εκτός της καθαυτό κυβερνητικής. Εις ένα λοιπόν πλοίον, που συμβαίνουν όλα αυτά, ποίαν ιδέαν νομίζεις ότι θα είχαν αι άνδρες του πληρώματος εις τοιαύτην κατάστασιν ευρισκόμενοι δι' ένα αληθινόν κυβερνήτην; δεν θα τον ωνόμαζον πραγματικώς άνθρωπον χασομέρην και άχρηστον δι' αυτούς, που άλλο δεν ηξεύρει παρά να κυττάζη τα άστρα; – Είναι αληθές. – Δεν πιστεύω λοιπόν, ότι είναι ανάγκη να σου δείξω, ότι αύτη η εικών εφαρμόζεται ακριβώς εις τον τρόπον με τον οποίον φέρονται προς τους αληθινούς φιλοσόφους εις τας πόλεις· εννοείς και μόνος σου, υποθέτω, τι θέλω να είπω. – Και πολύ μάλιστα.

– Δείξε λοιπόν εν πρώτοις αυτήν την εικόναν εις εκείνον, που παραξενεύεται διατί δεν απολαμβάνουν καμμίαν εκτίμησιν οι φιλόσοφοι εις τας πόλεις, και προσπάθησε να του δώσης να εννοήση, ότι θα ήτο πολύ παραδοξότερον, εάν ετιμώντο. – Μάλιστα, θα το κάμω. – Και ότι επομένως

έχει δίκαιον να φρονή, ότι είναι άχρηστοι διά τους πολλούς οι μάλλον διακεκριμένοι μεταξύ των φιλοσόφων· αλλ' ότι συγχρόνως αιτία της αχρηστίας των δεν είναι αυτοί οι ίδιοι, αλλ' εκείνοι που δεν τους χρησιμοποιούν· διότι δεν είναι το τακτικόν, να παρακαλή ο κυβερνήτης τους ναύτας να του αναθέτουν την διοίκησιν του πλοίου, ούτε οι σοφοί να πηγαίνουν εις τους πλουσίους διά να τους προσφέρουν τας υπηρεσίας των· είναι γελασμένος εκείνος που εφαντάσθηκε να το ειπή, το φυσικόν όμως είναι, είτε πλούσιος είτε πτωχός αρρωστήση, να πηγαίνη μόνος του εις του ιατρού, και όστις έχει την ανάγκην άλλου, διά να κυβερνηθή, να αποτείνεται αυτός εις τον κατάλληλον προς τούτο, και όχι ο άρχων, που αξίζει αληθινά το όνομα αυτό, να παρακαλή τους άλλους να δεχθούν τας υπηρεσίας του· όπως έχουν όμως τα πράγματα, δεν θα γελασθής, αν παραβάλης τους σημερινούς πολιτικούς άρχοντας με τους ναύτας, που ελέγαμεν τώρα, και αυτούς, που ωνόμαζαν αχρήστους και ικανούς να κυττάζουν μόνον τα άστρα, με τους αληθινούς κυβερνήτας. – Πολύ σωστά.

– Από μίαν λοιπόν τοιαύτην κατάστασιν πραγμάτων έπεται, ότι δεν είναι καθόλου εύκολον, να έχη καμμίαν υπόληψιν το κάλλιστον των επαγγελμάτων εκ μέρους εκείνων, που ακολουθούν όλως διόλου τον αντίθετον δρόμων· αι μεγαλύτεραι δε και αι χειρότεραι συκοφαντίαι, που ακούει η φιλοσοφία, οφείλονται εις εκείνους, που ισχυρίζονται μόνον ότι είναι φιλόσοφοι, χωρίς να είναι, και

ἐξ αἰτίας αὐτῶν οἱ κατήγοροι τῆς φιλοσοφίας λέγουν, ὅτι οἱ μὲν πλείστοι τῶν οπαδῶν τῆς εἶναι παμπόνηροι, οἱ δὲ καλύτεροι μεταξύ τῶν εἶναι ἄνθρωποι ἀχρηστοί, πράγμα το οποίον παρεδέχθην καὶ ἐγὼ μαζί σου· ἢ ὄχι; – Μάλιστα.

– Ὡστε δὲν εἶδαμεν τὴν αἰτίαν τῆς ἀχρηστίας τῶν ἀληθινῶν φιλοσόφων; – Μάλιστα. – Θέλεις τώρα νὰ ἀναζητήσωμεν καὶ τὸν ἀναπόφευκτον λόγον τῆς πονηρίας τῶν αυτοκαλουμένων φιλοσόφων, καὶ νὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀποδείξωμεν, ἀν ἡμπορέσωμεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιρρίψωμεν καὶ δι' αὐτὴν τὴν εὐθύνην ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας; – Βεβαίως θέλω.

– Ἀς ἐπανέλθωμεν λοιπόν ἐκεῖ ὅπου ἐκάμναμεν λόγον περὶ τῶν φυσικῶν προτερημάτων καὶ ἀς ἐνθυμηθῶμεν, πῶς ἐλέγαμεν ὅτι πρέπει νὰ εἶναι ἐκ φύσεως ὁ ἀληθινός καὶ πράγματι σοφός· ἡ πρώτη ἀρετὴ του, ἀν ἐνθυμήσαι, ἦτο ἡ ἀγάπη τῆς ἀληθείας, τὴν οποίαν οφείλει νὰ ἐπιδιώκῃ ἐν παντί καὶ πάντοτε, καθόσον ἄλλως δοκησίσοφος ὢν, δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ καμμίαν σχέσιν με τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν. – Πράγματι αὐτὸ ἐλέγαμεν. – Ἀκριβῶς ὁμως ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου δὲν επικρατεῖ σήμερον πλήρης διαφορὰ ἀντιλήψεως πρὸς τὴν ἰδικήν μας; – Ἀναμφιβόλως. – Ἡμεῖς ὁμως δὲν θὰ ἀποκριθῶμεν σωστά εἰς ὅλους τοὺς ἀντιφρονούντας, ὅτι ὁ πραγματικὸς φιλόσοφος εἶναι γεννημένος νὰ τείνῃ πρὸς τὸ καθ' ἑαυτόν, καὶ δὲν σταματᾷ εἰς τὰ πολλὰ καθ' ἕκαστα πού κατὰ τὸ φαινόμενον θεωροῦνται τοιαύτα, ἀλλὰ, χωρεῖ πάντοτε κατ' εὐθείαν πρὸς

τον σκοπόν του με ένα έρωτα, που τίποτε δεν μπορεί να ψυχράνη, και δεν τελειώνει, παρά αφού κατορθώσει να ενωθή προς αυτό με το μέρος εκείνο της ψυχής του, που έχει την στενωτέραν συγγένειαν με την φύσιν του καθ' εαυτό όντος; και αφού το πλησιάση και ενωθή πραγματικώς με αυτό, και απ' αυτήν την ένωσιν γεννηθή δι' αυτόν νους και αλήθεια, τότε πλέον αποκτά την αληθινήν γνώσιν, τότε αρχίζει να ζη αληθώς και να τρέφεται δι' αυτής, απηλλαγμένος πλέον των ωδίνων του τοκετού; – Δεν θα μπορούσαμεν πράγματι να τους αποκριθώμεν καλύτερα. – Λοιπόν, θα μπορούσε ποτέ ο τοιούτος να αγαπά το ψεύδος, ή τουναντίον θα το εμίσει; – Θα το εμίσει.

– Και αφού τοιουτοτρόπως σύρη πρώτη τον χορόν η αλήθεια, δεν μπορεί βέβαια να ακολουθούν κατόπιν της κακία και ελαττώματα. – Πώς είναι δυνατόν; – Αλλ' απεναντίας ήθη χρηστά και δίκαια και μαζί με αυτά η σωφροσύνη. – Σωστά. – Αλλά τις η ανάγκη να κάμωμεν πάλιν εξ αρχής την αρίθμησην των ιδιοτήτων της φιλοσοφικής φύσεως; ενθυμείσαι βέβαια, ότι παρεδέχθημεν ως απαραίτητους αυτής ιδιότητας την ανδρείαν, το μεγαλείον της ψυχής, την ευμάθειαν και την μνήμην και τότε μας διέκοψες εσύ, Αδείμαντε, ότι ο καθένας θα ηναγκάζετο να συμφωνήση με αυτά που λέγομεν, εάν όμως αφήση τους λόγους, και στρέψη προς αυτούς τους ιδίους, περί των οποίων πρόκειται, θα έβλεπε, λέγει, ότι άλλοι μεν εξ αυτών είναι άχρηστοι, οι περισσότεροι δε γεμάτοι

με κάθε κακίαν και πονηρίαν και ημεῖς ερευνῶντες την αφορμὴν αὐτῆς τῆς κατηγορίας, εφθάσαμεν εἰς τοῦτο: νὰ ἐξετάσωμεν, διατί οἱ περισσότεροὶ φιλόσοφοι εἶναι κακοὶ· τούθ' ὅπερ μας ἠνάγκασε νὰ ορίσωμεν πάλιν ἐξ ἀρχῆς τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτήρα τῶν ἀληθινῶν φιλοσόφων. – Πράγματι αὐτὸ ἐγένε.

– Αὐτὴν λοιπὸν τὴν φύσιν πρέπει τώρα νὰ ἐξετάσωμεν πῶς διαφθείρεται, καὶ ἐξαφανίζεται κατὰ τὸ πλεῖστον, μικρὸν δὲ μέρος διαφεύγει τὴν καταστροφὴν· καὶ εἶναι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους, ἀκριβῶς διὰ τοῦτο, τοὺς ὀνομάζουν ὄχι πονηροὺς, ἀλλὰ ἀχρήστους· καὶ ἀκολουθῶς θὰ ἐξετάσωμεν τὴν φύσιν τῶν ψευδῶν καὶ κατ' ἀπομίμησιν φιλοσόφων, οἱ ὁποῖοι σφετεριζόμενοι ἐπάγγελμα ἀνώτερον τῶν δυνάμεων τῶν καὶ τῆς ἀξίας τῶν, υποπίπτουν εἰς μύρια ἀτοπήματα, καὶ γίνονται αφορμὴ νὰ δυσφημίζεται γενικῶς καὶ παρὰ πάντων, καθὼς λέγεις, ἡ φιλοσοφία. – Καὶ ποῖαι εἶναι αἱ αφορμαὶ τῆς διαφθοράς αὐτῆς; – Εγὼ θὰ σου τὰς ἀναπτύξω, εἴαν ἠμπορέσω· εἰς αὐτὸ ὅμως, υποθέτω, θὰ συμφωνήσουν ὅλοι, ὅτι σπανίως καὶ ὀλίγιστα τοιαῦτα φύσεις παρουσιάζονται μετὰξὺ τῶν ἀνθρώπων, αἱ ὁποῖαι νὰ συνενώνουν ὅλας ἐκεῖνας τὰς ιδιότητες, πού οφείλει νὰ ἔχη ὁ τέλειος καὶ πραγματικὸς φιλόσοφος· ἢ δὲν το παραδέχεσαι; – Καὶ πάρα πολὺ μάλιστα. – Καὶ αὐταὶ πάλιν αἱ ὀλίγαι, πρόσεξε εἰς πόσους κινδύνους καταστροφῆς ὑπόκεινται. – Ποῖοι εἶναι αὐτοὶ οἱ κίνδυνοι; – Εκείνο, πού θὰ σου φανῇ τὸ πλέον παράδοξον, εἶναι ὅτι ἐκάστη ἀπὸ τὰς

ιδιότητος της φιλοσοφικής φύσεως, που τας εθεωρήσαμεν ουσιώδεις και απαραίτητους, διαφθείρουν πολλάκις την ψυχήν, που τας έχει, και την αποσπούν από την φιλοσοφίαν δηλαδή η ανδρεία, η σωφροσύνη, και όλα τα άλλα, που ανεφέραμεν. – Πολύ παράξενον αλήθεια να το ακούση κανείς. – Ακόμη δε προς τούτοις όλα τα λεγόμενα αγαθά την διαφθείρουν και την αποσπούν, η ωραιότης, ο πλούτος, η δύναμις του σώματος, αι ισχυραί συγγένειαι και όλα τα παρόμοια· διότι από αυτά εννοείς τι θέλω να είπω εν γένει. – Εννοώ, αλλά πολύ ευχαρίστως θα ήθελα να μου τα εξηγήσης ακριβέστερον.

– Κράτησε καλά αυτήν την γενικήν αρχήν, και δεν θα σου φανούν καθόλου παράδοξα αυτά, που σου είπα πριν, αλλ' απεναντίας φυσικώτατα και αυταπόδεικτα. – Και ποία είναι αυτή η γενική αρχή; – Όλοι γνωρίζομεν, ότι παν σπέρμα είτε φυτού είτε ζώου, το οποίον δεν ήθελε τύχη της καταλλήλου τροφής, κλίματος ή εποχής, όσον ισχυρότερον εκ φύσεως είναι, τόσον περισσότερον το επηρεάζει η έλλειψις των καταλλήλων προς ανάπτυξιν του όρων, διότι το κακόν είναι εναντιώτερον εις το αγαθόν, παρά εις το μη αγαθόν. – Πραγματικώς. – Έχει λοιπόν τον λόγον του, ότι μία καλή φύσις υφίσταται την επίδρασιν των μη ευνοϊκών όρων περισσότερον από μίαν κακήν. – Μάλιστα. – Δεν δυνάμεθα λοιπόν, φίλε μου Αδείμαντε, να διαβεβαιώσωμεν κατά τον ίδιον τρόπον, ότι και όσαι ψυχαί είναι κάλλιον πεπροικισμέναι εκ φύσεως, όταν

δεν τύχουν καλής ανατροφής, καταντούν και αι πλέον χειρότεροι; ή νομίζεις ότι τα μεγάλα αδικήματα και η άκρατος πονηρία γεννώνται εις τας κοινάς ψυχάς και όχι μάλλον εις τας ισχυράς εκείνας, τας οποίας μία κακή ανατροφή διέφθειρεν, ενώ μία ασθενής φύσις δεν ημπορεί ποτε να γίνη αιτία ούτε μεγάλων αγαθών, ούτε μεγάλων κακών; – Αυτό και εγώ παραδέχομαι.

– Κατά συνέπειαν η φιλοσοφική, καθώς την εδέχθημεν, φύσις, όταν μεν τύχη, νομίζω, της προσηκούσης καλλιεργείας και παιδεύσεως, κατ' ανάγκην θα φθάση βαθμηδόν εις τον ανώτατον βαθμόν της τελειότητος, όταν όμως σπείρεται και αναπτύσσεται εις όχι κατάλληλον έδαφος, θα καταντήση εις όλως διόλου αντίθετα αποτελέσματα, εκτός πλέον αν τύχη της βοηθείας κανενός θεού· ή πιστεύεις και συ, όπως το φαντάζονται πολλοί, ότι υπάρχουν νέοι διαφθειρόμενοι από κάποιους σοφιστάς, ότι ευρίσκονται τοιούτοι μεμονωμένοι σοφισταί διαφθορείς, και όχι ότι αυτοί ακριβώς, που τα λένουν αυτά, είναι οι μεγαλύτεροι σοφισταί, ικανοί να διαπλάσουν και να τους κάμουν όπως τους θέλουν, και νέους και γέροντας και άνδρας και γυναίκας; – Και πού το κάμνουν αυτό; – Όταν συναθροίζονται σωρηδόν οι πολλοί εις τας εκκλησίας, τα δικαστήρια, τα θέατρα, τα στρατόπεδα, ή εις καμμίαν άλλην κοινήν συνάθροισιν του πλήθους και με πολύν θόρυβον άλλοτε μεν αποδοκιμάζουν τα λεγόμενα ή τα πραττόμενα, άλλοτε δε τα επιδοκιμάζουν, υπερβολικά εις αμφοτέρας

τας περιστάσεις, χειροκροτούντες και κραυγάζοντες, ενώ μαζί με αυτούς και οι λίθοι και ο τόπος, εις τον οποίον ευρίσκονται, αντηχούν και κάμνουν διπλάσιον τον θόρυβον ή της αποδοκιμασίας ή του επαίνου των· τι λοιπόν θέλεις να σου κάμη ένας νέος, που θα ευρεθή εις τοιαύτην σκηνήν, όσον και εξαίρετον και αν έλαβε ανατροφήν κατ' ιδίαν, είναι δυνατόν να ανθέξη και να μη ναυαγήση εν μέσσω αυτών των επαίνων ή των αποδοκιμασιών; είναι δυνατόν να μη τον παρασύρη το ρεύμα, και όπου τον φέρη, και να μη συμμερισθή τας κρίσεις αυτών περί του καλού και του κακού, και να μη συμμορφωθή και με την καθ' όλου διαγωγήν των, και εις το τέλος να γίνη όμοιος και απaráλλακτος με όλους; – Αυτό θα γίνη κατ' ανάγκην.

– Και όμως δεν ανεφέραμεν ακόμη την μεγαλυτέραν ανάγκην. – Ποίαν; – Εκείνην την οποίαν, όταν δεν κατορθώνουν να πείσουν με τους λόγους, επιβάλλουν με τα έργα αυτοί οι περίφημοι σοφισταί και διδάσκαλοι· ή δεν γνωρίζεις, ότι τιμωρούν τον μη πειθόμενον με στέρησιν των πολιτικών του δικαιωμάτων και της περιουσίας του, με χρηματικά πρόστιμα και με θάνατον επί τέλους; – Το γνωρίζω και πολύ καλά μάλιστα. – Ποίος λοιπόν σοφιστής νομίζεις, ή ποία άλλη ιδιωτική διδασκαλία δύναται να υπερισχύση απέναντι τοιούτων μαθημάτων; – Καμμία, πιστεύω. – Πραγματικώς, και θα ήτο μάλιστα και μεγάλη μωρία να το δοκιμάση καν· διότι ούτε υπάρχει, ούτε ποτέ υπήρξεν, ούτε και θα υπάρξη ψυχή αληθινά ενάρετος, της

οποίας η εκπαίδευσις να αντισταθμίση την διδασκαλίαν τοιούτων ανθρώπων· και λέγω το ανθρωπίνως δυνατόν, φίλε μου· εξαιρώ το τι ημπορεί να κάμη η βοήθεια του θεού· διότι, γνώριζέ το, αν εν τοιαύτη καταστάσει πολιτειών κατορθώση κανείς να σωθή και γίνη ό,τι πρέπει να γίνη, βεβαίως δυνάμεθα να υποστηρίξωμεν, δίχως φόβον να διαψευσθώμεν, ότι την σωτηρίαν του θα οφείλη εις την θείαν χάριν. Και εγώ είμαι αυτής της ιδέας.

– Να έχης ακόμη και αυτήν την ιδέαν. – Ποίαν; – Όλοι αυτοί οι επί μισθώ ιδιωτικοί διδάσκαλοι, τους οποίους ο λαός ονομάζει σοφιστάς, και των οποίων τα μαθήματα νομίζει ότι αντιστρατεύονται προς εκείνα που διδάσκει ο ίδιος, δεν κάμνουν άλλο, παρά να επαναλαμβάνουν εις τους νέους τας ιδίας αρχάς και θεωρίας, που ακολουθεί αυτός ο λαός εις τας συναθροίσεις του, και αυτό είναι που ονομάζουν διδασκαλίαν της σοφίας· το ίδιον δηλαδή πράγμα, όπως ένας άνθρωπος να εσπούδαζε προσεκτικά τας εμφύτους ορμάς και τας ορέξεις ενός μεγάλου και ισχυρού θηρίου, πώς πρέπει να το πλησιάση, πού πρέπει να το εγγίση, τότε και από τι γίνεται άγριον ή ήμερον, τι είδους φωνάς συνηθίζει να εκβάλλη κατά τας διαφόρους περιστάσεις, και ποίον τόνον φωνής όταν ακούη εξερεθίζεται ή καταπραΰνεται, αφού δε τα μάθη όλα αυτά με τον καιρόν και από την συνήθειαν, να το ονομάση αυτό σοφίαν και να το κάμη τέχνην του, την οποίαν να αρχίση να διδάσκη, χωρίς πράγματι να γνωρίζη από αυτάς τας

συνηθείας και τας ορέξεις του θηρίου, ποίον είναι το καλόν ή το κακόν, το αγαθόν ή το αισχρόν, το δίκαιον ή το άδίκον, αλλά συμμορφώνη την κρίσιν του με τα διάφορα ένστικτα του ζώου και ονομάζη καλά μεν εκείνα που του προξενούν ευχαρίστησιν, κακά δε όσα το εξαγριώνουν, δίκαια εκείνα που ικανοποιούν τας φυσικάς του ανάγκας, δίχως καμμίαν άλλην διάκρισιν, διότι ούτε ο ίδιος ποτέ κατενόησε ούτε εις τους άλλους είναι ικανός να καταδείξη, ποία ουσιώδης πράγματι διαφορά υπάρχει μεταξύ του απολύτου και του σχετικού καλού· ένας τοιούτος διδάσκαλος, 'πέ μου να ζης, δεν θα σου εφαινότο πολύ αλλόκοτος; – Βεβαιότατα.

– Και νομίζεις λοιπόν ότι διαφέρει καθόλου από αυτόν, εκείνος που το θεωρεί σοφίαν του να γνωρίζη τας ορέξεις και τας επιθυμίας των πολλών εις τας δημοσίας των συναθροίσεις, είτε περί πολιτικών ζητημάτων πρόκειται, είτε περί ζωγραφικής, είτε περί μουσικής; είναι προφανές ότι, εάν κανείς αποφασίση να επιδείξη εις καμμίαν τοιαύτην συνάθροισιν των πολλών ή ένα ποιητικόν του έργον, ή άλλο προϊόν της τέχνης του, ή τους υποβάλλη σχέδιον δημοσίας ωφελείας, και εξαρτήση την επιτυχίαν του από την κρίσιν του πλήθους, είναι ανάγκη αναπόφευκτος να συμμορφωθή κατά πάντα με ό,τι τους αρέσει και εγκρίνουν· ήκουσες όμως ως τώρα ποτέ κανένα από αυτούς τους πολλούς, να αποδεικνύη με επιχειρήματα, που να μην είναι καταγέλαστα ότι αυτά που εκτιμά ως ωραία και καλά, είναι πράγματι και τοιούτα; – Όχι, και ούτε ποτέ πιστεύω να

ακούσω.

– Εκτός λοιπόν όλων αυτών των συλλογισμών κάμε και τον εξής ακόμη· είναι ποτέ δυνατόν να παραδεχθῇ το πλήθος και να το πιστεύει ως ορθόν, ὅτι το ωραῖον εἶναι ἐν, ὅλως διόλου ξεχωριστόν ἀπὸ τα πολλά ωραία, και ἐν γένει το καθεαυτὸν εἶναι ανεξάρτητον ἀπὸ τα πολλά αντικείμενα του εἶδους του; – Ὁχι, δεν εἶναι δυνατόν. – Ὡστε ο λαὸς δεν ἡμπορεῖ να εἶναι φιλόσοφος. – Αδύνατον. – Κατ' ἀνάγκην επομένως ὅσοι ἐπιδίδονται εἰς την φιλοσοφίαν θα περιφρονούνται ἀπὸ τους πολλούς. – Κατ' ἀνάγκην. – Ἐπίσης και ὑπὸ των ιδιωτικῶν αυτῶν διδασκάλων, των σοφιστῶν, οι οποίοι ἐρχόμενοι εἰς συνάφειαν με τον ὄχλον, ἐπιθυμοῦν να τα ἔχουν καλὰ μαζί του και να εἶναι ἀρεστοὶ εἰς αὐτόν. – Αὐτό εἶναι φανερόν.

– Κατόπιν λοιπόν όλων αυτῶν, ποίαν ἐλπίδα σωτήριας βλέπεις διὰ την φιλοσοφικὴν φύσιν, ὥστε να ἐπιμείνη σταθερά εἰς το ἔργον της και να φθάσῃ ἐπὶ τέλους εἰς τον προορισμόν της; κρίνε το και μόνος σου ἀπ' ὅσα εἶπαμεν προηγουμένως· ἔχομεν παραδεχθῇ, ὅτι ο ἀληθινὸς φιλόσοφος πρέπει να ἔχῃ ἐκ φύσεως ευμάθειαν, μνήμην, ἀνδρείαν και μεγαλοψυχίαν. – Μάλιστα. – Ο τοιούτος λοιπόν δεν θα εἶναι ευθύς ἐκ παιδικῆς ἡλικίας πρῶτος εἰς ὅλα μεταξὺ των συνομηλίκων του, ἀν τύχῃ μάλιστα να ἔχῃ και ἀνάλογα σωματικὰ προτερήματα με τα ψυχικά; – Πῶς να μη; – Ὅταν λοιπόν φθάσῃ εἰς ὥριμον ἡλικίαν θα προθυμοποιηθῶν βέβαια και οι

οικείοι του και οι συμπολίται του να χρησιμοποιήσουν τα προτερήματά του προς το συμφέρον των. – Βεβαιότατα. – Θα αρχίσουν λοιπόν να του υποβάλλουν τας παρακλήσεις των και τας περιποιήσεις των, διά να προκαταλάβουν και εξασφαλίσουν υπέρ εαυτών με τας κολακείας των την δύναμιν, που θα αποκτήση μίαν ημέραν. – Αυτό γίνεται συνήθως. – Τι νομίζεις λοιπόν ότι θα γίνη ο τοιούτος μεταξύ τοιούτων, μάλιστα αν τύχη να ανήκη εις μίαν πόλιν μεγάλην και ο ίδιος να είναι πλούσιος και ευγενούς καταγωγής, ακόμη δε και εύμορφος και με επιβλητικόν παρουσιαστικόν; δεν θα καταντήση να συλλάβη τας παραβολωτέρας ελπίδας, μέχρι και του να φαντασθή ότι είναι προωρισμένος να διοικήσῃ Ἑλληνας και βαρβάρους, και με αυτὰς τας τρελλὰς ιδέας του μεγαλείου του να παραφουσκώσῃ ἀπὸ ἐπαρσιν και εγωισμόν, χάρις εις την κουφόνοιάν του; – Και βέβαια αυτό θα πάθῃ.

– Εάν λοιπόν, ενώ ευρίσκεται υπ' αυτὰς τας συνθήκας, τον πλησιάσῃ κάποιος εύμορφα εύμορφα και τολμήσῃ να του δώσῃ να καταλάβῃ την αλήθειαν, ότι δεν ἔχει νουν εις το κεφάλι του, του χρειάζεται ὁμως, ἀλλ' ὅτι αυτό το πράγμα δεν αποκτάται χωρίς να κοπιήσῃ κανείς πολὺ δια την ἀπόκτησίν του, νομίζεις ότι θα εἶναι εύκολον να τείνῃ ευήκοον ους εις τας συμβουλὰς του, ὕστερ' ἀπὸ τόσα κακά που το ἔχουν κυριευμένον; – Κάθε ἄλλο βέβαια.

– Εάν λοιπόν ἑνας, χάρις εις την καλήν του φύσιν και εις την συγγένειαν που ἔχουν με αὐτὴν ἐκεῖνοι οἱ λόγοι,

τους ακούση οπωσδήποτε και καμφθή και τον τραυήξει η φιλοσοφία, τι νομίζεις πως θα κάμουν εκείνοι, οι οποίοι θα νομίσουν ότι χάνουν τοιουτοτρόπως την υποστήριξιν και την φιλίαν, που επερίμεναν από αυτόν; δεν θα βάλουν τα πάντα εις ενέργειαν, και λόγους και έργα, διά να τον μεταπείσουν, και δεν θα στραφούν συγχρόνως και εναντίον εκείνου που εξήτησε να τον παρασύρη, διά να μη το κατορθώση, με όλα τα μέσα που διαθέτουν; – Αυτό θα συμβή χωρίς άλλο. – Ημπορεί λοιπόν ποτέ να επιδοθή ο τοιούτος εις την φιλοσοφίαν; – Όχι πολύ.

– Βλέπεις λοιπόν ότι δεν είχαμεν άδικον να λέγωμεν, ότι και αυτά τα συστατικά της φιλοσοφικής φύσεως, όταν δεν τύχουν της δεούσης καλλιέργειας, γίνονται πολλάκις αφορμή να αποσπάσουν, τρόπον τινά, τον άνθρωπον από του φυσικού του προορισμού, καθ' ον τρόπον και τα πλούτη κα! όλα τα λεγόμενα αγαθά αυτού του είδους; – Πράγματι, είχες μέγα δίκαιον.

– Κατ' αυτόν λοιπόν τον τρόπον, αγαπητέ μου, είναι που διαφθείρονται και χάνονται αι προνομιούχοι εκείνοι φύσεις, αι προωρισμένοι διά το άριστον των επαγγελμάτων, μολονότι και αλλέως είναι τόσον σπάνιοι, όπως είπαμεν. Από αυτούς βγαίνουν οι άνθρωποι, οι οποίοι προξενούν και τα μεγαλύτερα κακά εις τας πόλεις και τους ιδιώτας, αλλά και τα μεγαλύτερα πάλιν καλά, εάν τύχη και στραφούν εις τον καλόν δρόμον· ενώ μία φύσις μετρία δεν είναι ποτέ ικανή να κάμη τίποτε μεγάλον, ούτε καλόν ούτε κακόν, ούτε

εις πόλιν ούτε εις ιδιώτην. – Ἐχεις πληρέστατον δίκαιον.

– Αυτοί λοιπόν, που ἦσαν κυρίως γεννημένοι διὰ την φιλοσοφίαν, αφού την απαρνηθὺν τοιουτοτρόπως και την παρατήσουν εις την μέσσην ἔρημην και παραπονεμένην, και οι ἴδιοι ζουν ἓνα βίον, που δεν τους ταιριάζει και ὄχι αληθινόν, και εκείνην αφήνουν ορφανήν και απροστάτευτον εις την διάκρισιν ανθρώπων αναξίων, που παίρνουν την θέσιν των, διὰ να την καταντροπιάσουν να την διαπομπεύσουν εις τοιούτον βαθμόν, ὥστε ἔχουν δίκαιον ἐκεῖνοι που της ψάλλουν ὅσα λέγεις εσύ πως της ψάλλουν: ὅτι ἀπὸ τους ιδικοὺς της ἄλλοι μεν τίποτε δεν ἀξίζουν, οι δε περισσότεροι εἶναι πανάθλιοι και παμπόνηροι. – Αὐτὰ πραγματικῶς εἶναι που λέγουν.

Και δεν ἔχουν, εἵπομεν, ἀδικον διότι βλέποντες ἄλλοι ἀνθρωπίσκοι κενήν αὐτήν την θέσιν, τόσον δε ζηλευτήν με τα λαμπρά ονόματα και τους τίτλους που την κοσμούν, παραιτοῦν ευχαρίστως το ταπεινόν των ἐπάγγελμα, το ὁποῖον ἴσως ἔτυχε να ἐξασκούν και με κάποιαν περισσοτέραν ἀπὸ τους ἄλλους ευδοκίμησιν, και ρίπτονται εις τας ἀγκάλας της φιλοσοφίας, ἀπαράλλακτα, ὅπως ἐκεῖνοι οι κακούργοι, οι ὁποῖοι δραπετεύοντες ἀπὸ τας εἰρκτάς ευρίσκουν ἄσυλον εις τους ιερούς ναοὺς· διότι η φιλοσοφία, μολονότι κατήντησε να ευρίσκεται εις αὐτήν την κατάστασιν, διατηρεῖ ὅπωςδῆποτε πάντα ἀπέναντι των ἄλλων τεχνῶν μίαν υπεροχὴν και ἓνα μεγαλοπρεπέστερον ἀξίωμα· και αὐτό εἶναι που ζηλεύουν οι πολλοὶ ἐκεῖνοι,

οι οποίοι ούτε εκ φύσεως είναι πλασμένοι δι' αυτήν, και, όπως έχουν τα σώματά των παραμορφωμένα από τας χειρωνακτικὰς των εργασίας και τέχνας, τοιουτοτρόπως έχουν και τας ψυχὰς στρεβλωμένας και εξευτελισμένας από την βαναυσότητα· ή μπορούσε να γίνη αλλέως; – Έχεις δίκαιον.

– Και νομίζεις πως διαφέρουν καθόλου, να τους ιδής, από ένα γύφτον, κακόμοιρον και φαλακρόν, που μόλις προ ολίγου εξήλθεν από τας φυλακάς, κατώρθωσε δε να κάμη μερικά λεπτά, και τώρα, αφού εξεβρώμησεν εις το λουτρόν, καινουργιοφορεμένος σαν γαμβρός, ετοιμάζεται να νυμφευθή την κόρην του κυρίου του, την οποίαν η πτωχεία και η εγκατάλειψις κατήντησαν εις αυτήν την ανάγκην; – Αλήθεια, δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά. – Τι παιδιά λοιπόν περιμένεις να σου γεννήσουν αυτοί, όχι νόθα και έκφυλα; – Κατ' ανάγκην. – Επίσης και αυτοί οι ανάξιοι παιδεύσεως άνθρωποι, όταν παρ' αξίαν πλησιάσουν την φιλοσοφίαν, τι διανοήματα και τι ιδέας περιμένεις να σου γεννήσουν; τι άλλο παρά σοφίσματα, καθώς πράγματι αξίζει να τα ονομάζωμεν, και τίποτε γνήσιον, που να φέρη τον τύπον της αληθινής σοφίας; – Τίποτε άλλο, πραγματικώς.

– Μένει λοιπόν ένας παρά πολύ ελάχιστος αριθμός αξίων του ονόματος φιλοσόφων ή θα είναι καμμία εξαιρετική και τελείως μορφωμένη διάνοια, που εσώθη διά της φυγής και, δι' έλλειψιν των διαφθορέων, κατώρθωσε να διατηρηθή

εις την μελέτην της σοφίας, ή καμμία μεγάλη ψυχή, που
εγεννήθη εις μικράν πόλιν, και από περιφρόνησιν δεν
ανεμίχθη ποτέ εις τα πολιτικά, ή και από άλλην τέχνην, την
οποίαν δικαίως απηξίωσε να εξακολουθήση, επεδόθη από
φυσικήν προδιάθεσιν εις την φιλοσοφίαν· άλλους δε πάλιν
ίσως να εστάθη ικανός να συγκρατήσει ο χαλινός του φίλου
μας του Θεάγους· διότι εις τον Θεάγη ευρίσκοντο ηνωμένα
όλα τα άλλα, που θα ημπορούσαν να τον αποσπάσουν από
την φιλοσοφίαν· αλλ' η ανάγκη να φροντίζη διαρκώς διά το
νοσηρόν σώμα του, τον απομακρύνει από τα πολιτικά και
τον κρατεί εις την σπουδήν· όσον δι' εμέ, δεν αξίζει να κάμω
λόγον διά το δαιμόνιόν μου, διότι παρόμοιον πράγμα ή εις
ένα ή εις κανένα δεν έτυχε έως τώρα· και από αυτούς λοιπόν
τους ολίγους, που γεύονται ή εγεύθησαν την γλυκύτητα
και την μακαριότητα που παρέχει η σοφία, είδον όμως
αφ' ετέρου και την μανίαν των πολλών και την αθλίαν
κατάστασιν εις την οποίαν ευρίσκεται η διοίκησις των
πολιτικών πραγμάτων, και ότι είναι δύσκολον να ευρεθή
σύμμαχος, μετά του οποίου να αναλάβη τις την υπεράσπισιν
της δικαιοσύνης, χωρίς κίνδυνον, ως να έχη πέση μέσα εις
άγρια θηρία, που ούτε θέλει να συμμερισθή τας αδικίας
των, ούτε όμως είναι ικανός, ένας αυτός, να αντισταθή
εις την αγριότητά των, βέβαιος ότι θα είναι ανωφελής
και διά τον εαυτόν του και διά τους άλλους και θα χαθή
άδικα πριν να προσφέρει καμμίαν εκδούλευσιν εις την
πατρίδα του και εις τους φίλους του – όλα αυτά λοιπόν

έχων υπ' όψιν του προτιμά να μείνη εις την ησυχίαν του και να κυττάζη τη δουλειά του· και όπως ένας, όταν πιάση εξαφνική κακοκαιρία, αποσύρεται οπίσω από ένα τοίχον, διά να προφυλαχθή από την σκόνην και την ανεμοζάλην. τοιουτοτρόπως και αυτός, ενώ βλέπει τους άλλους να τους παρασύρη η ανομία και η κακία, θα ήτο ευχαριστημένος, εάν οπωσδήποτε ζήση εις αυτόν τον κόσμον καθαρός από κάθε αδικίαν και κακόν έργον και εξέλθη από την ζωήν με την συνείδησιν αναπαυμένην και πλήρη καλών ελπίδων. – Δεν θα ήτο μικρόν το κατόρθωμά του, αν εξήρχετο τοιουτοτρόπως από αυτήν την ζωήν. – Ούτε όμως και πολύ μεγάλον, επειδή δεν έτυχε να εύρη την πολιτείαν που του εταίριαζε· διότι μόνον εις μίαν τοιαύτην και ο ίδιος ο φιλόσοφος θα ημπορούσε να φθάση υψηλότερα, και εις την πολιτείαν και τους ιδιώτας να φανή χρήσιμος και πράγματι σωτήρ.

Κατεδείξαμεν λοιπόν επαρκώς, καθώς μου φαίνεται, τους λόγους διά τους οποίους τόσον κατηγορείται, όχι όμως και δικαίως, η φιλοσοφία· δεν ηξεύρω όμως εάν έχης να προσθέσης τίποτε άλλο εσύ. – Τίποτε δεν έχω πλέον να είπω επάνω εις αυτό· ήθελα μόνον να ακούσω, ποίον από τα υπάρχοντα πολιτεύματα λέγεις, ότι συνάδει εις την φιλοσοφίαν; – Απολύτως κανένα, και ακριβώς με αυτό έχω να κάμω, πως δεν υπάρχει ούτε ένα είδος πολιτεύματος άξιον διά την φιλοσοφικήν φύσιν· και δι' αυτό την βλέπομεν να διαστρέφεται και να διαφθείρεται,

και, όπως ένας ξενικός σπόρος, που μεταφυτευθή εις άλλο έδαφος, εκφυλίζεται και αφομοιώνεται εις το τέλος με τον εγχώριον, τοιτοτρόπως και αυτή δεν ημπορεί να κρατήση την φυσικήν της δύναμιν και αποβάλλει τον αρχικόν της χαρακτήρα· εάν όμως επιτύχη πολίτευμα, του οποίου η τελειότης να είναι ανάλογος με την ιδικήν της, τότε θα το δείξη ότι είναι αληθώς κάτι τι θείον, όλα δε τα άλλα, και χαρακτήρες και επιτηδεύματα, είναι απλώς ανθρώπινα· τώρα, χωρίς άλλο, είσαι έτοιμος να με ερωτήσης, ποίον είναι αυτό το πολίτευμα. – Δεν το ευρήκες· δεν ήθελα να ερωτήσω αυτό, αλλ' εάν είναι το πολίτευμα που εθεσπίσαμεν ημείς διά την πόλιν μας, ή κανένα άλλο. – Εκείνο ακριβώς, εκτός ενός σημείου, που του λείπει ακόμη· και ναι μεν είπαμεν και τότε, ότι έπρεπε να εύρωμεν ένα τρόπον, να διατηρήται πάντοτε εις την πόλιν το αυτό πνεύμα του πολιτεύματος, υπό το οποίον συ ο νομοθέτης εθέσπισες τους θεμελιώδεις νόμους. – Ναι, το είπαμεν. – Αλλά δεν ανεπτύχθη επαρκώς αυτό το σημείον, από τον φόβον των δυσκολιών, τας οποίας αντιλαμβανόμενοι και σεις, εδηλώσατε ότι θα ήτο μακρά και δυσχερής η εξέτασις· καθόσον μάλιστα και όσα μας μένουν ακόμη να είπωμεν, δεν είναι καθόλου εύκολον να τα αναπτύξωμεν. – Τι δηλαδή; – Τίνα μέτρα πρέπει να ληφθούν, διά να εξασφαλισθή η διατήρησις της φιλοσοφίας εις την πολιτείαν μας· διότι κάθε μεγάλη επιχείρησις είναι επισφαλής και, καθώς λέγει η παροιμία, όλα τα καλά είναι δύσκολα. – Αλλ' όμως δεν πρέπει να μείνη το πράγμα ατελές

και χρειάζεται να αναπτυχθή και αυτό το σημείον, διά να συμπληρωθή.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.